

Metodologia

Prezentowane dane miesięczne o źródłach i sposobie wydatkowania środków pieniężnych przez jednostki szczebla centralnego sektora instytucji rządowych i samorządowych opracowane zostały dla analitycznych i statystycznych celów Międzynarodowego Funduszu Walutowego, przy użyciu definicji i klasyfikacji stosowanych przez MFW w systemie *GFSM2001 (A Government Finance Statistics Manual 2001 MFW 2001)*.

Statystyką objęto główne komponenty szczebla centralnego sektora instytucji rządowych i samorządowych, tj. budżet państwa, Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Emerytalno-Rentowy, Fundusz Pracy i Narodowy Fundusz Zdrowia¹. Nieskonsolidowane wydatki tych komponentów stanowią około 80% ogółu nieskonsolidowanych wydatków całego szczebla. Oznacza to, że prezentowane w informacji wielkości są wystarczającą podstawą do oceny kształtowania się polityki fiskalnej tego szczebla.

Pełny zakres instytucjonalny skonsolidowanego szczebla centralnego zawierają dane roczne opracowywane i publikowane od 2016 r. (dane za 2014 r.) przez Główny Urząd Statystyczny, zgodnie z metodologią *GFSM2014 (A Government Finance Statistics Manual 2014)*. Wcześniej dane roczne wg *GFSM2001* opracowywało Ministerstwo Finansów.

Miesięczne dane publikowane są przez MFW w *International Financial Statistics MFW*, a w Polsce ukazują się w *Biuletynie Statystycznym GUS*. Ponadto główne agregaty miesięcznych i rocznych danych oraz ich metodologiczne opisy są dostępne na internetowych stronach opracowanego przez MFW - dla upowszechnienia standardów prezentowania gospodarczych i finansowych danych - *Biuletynu Standardu Udostępniania Danych (Dissemination Standard Bulletin Board)*.

Dane miesięczne prezentowane są w ujęciu kasowym oraz po skonsolidowaniu transferów wewnętrznych, tj. wyeliminowaniu przepływów finansowych między jednostkami włączonymi do zakresu danych.

Operacje ujęte są w następujące główne agregaty: 1) wpływy pieniężne z działalności operacyjnej, 2) kasowe płatności na działalność operacyjną, 3) napływ środków pieniężnych netto z działalności operacyjnej, 4) nabycie netto niefinansowych aktywów 5) nadwyżka lub deficyt środków pieniężnych, 6) nabycie netto finansowych aktywów innych niż gotówka, 7) zaciągnięte zobowiązania netto, 8) zmiana stanu środków pieniężnych netto.

¹ Materiałami źródłowymi były: miesięczne dane Departamentu Budżetu Państwa o dochodach, wydatkach, deficycie budżetu państwa, miesięczna informacja z Departamentu Instytucji Płatniczej o budżecie środków europejskich (bez WPR), jak również miesięczna informacja o płatnościach dla rolników w ramach WPR, miesięczne dane Departamentu Długu Publicznego o zadłużeniu Skarbu Państwa wg kapitału, źródłach finansowania deficytu budżetu państwa, wymianie płatności odsetkowych z tytułu transakcji swap oraz dochodach budżetu państwa z premii i odsetek z tytułu skarbowych papierów wartościowych, dane na formularzach miesięcznych: Rb-FUS — sprawozdanie z dochodów i wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, opracowywane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Rb-FER — sprawozdanie z dochodów i wydatków Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, MRPiPS-02 — sprawozdanie o dochodach i wydatkach Funduszu Pracy, opracowywane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz miesięczne sprawozdania Narodowego Funduszu Zdrowia prezentowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Zdrowia. W nielicznych przypadkach, dla zestawienia wielkości, których nie można było uzyskać na podstawie dostępnych materiałów źródłowych, posłużono się metodami szacunkowymi.

- 1) Wpływy pieniężne z działalności operacyjnej obejmują: wpływy podatkowe, wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne od pracowników lub pracodawców uprawniające w przyszłości do zasiłków socjalnych, dotacje stanowiące nieobowiązkowe transfery z innych jednostek sektora lub od organizacji międzynarodowych oraz pozostałe wpływy, zawierające: dochody z własności, w tym odsetki i dywidendy, dochody ze sprzedaży dóbr i usług, w tym z opłat administracyjnych i inne wpływy niepodatkowe (np. grzywny, kary, darowizny).
- 2) Kasowe płatności na działalność operacyjną wyodrębniają: wynagrodzenia pracowników wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne stanowiące łącznie koszty pracy, nabycie dóbr i usług równe poniesionym kosztom materiałów i usług, odsetki zapłacone głównie z tytułu pożyczek i wykupu papierów wartościowych, bieżące subsydia dla przedsiębiorstw, dotacje do innych jednostek sektora lub do organizacji międzynarodowych, zasiłki socjalne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych, np. emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych, chorobowe oraz świadczenia z pomocy społecznej) oraz pozostałe wydatki, zawierające wszystkie transakcje nie uwzględnione wyżej (np. czynsze, transfery do instytucji niekomercyjnych obsługujących gospodarstwa domowe, w tym do stowarzyszeń czy fundacji, podatki, obowiązkowe opłaty, grzywny, kary, odszkodowania, dotacje inwestycyjne do przedsiębiorstw).
- 3) Napływ środków pieniężnych netto z działalności operacyjnej stanowią wpływy pieniężne z działalności operacyjnej pomniejszone o kasowe płatności na działalność operacyjną.
- 4) Nabycie netto niefinansowych aktywów obejmuje nabycie środków trwałych, aktywów o wyjątkowej wartości i aktywów nieprodukowanych, pomniejszone o ich zbycie. Jest ono równe wypływowi środków pieniężnych netto z tytułu inwestycji w aktywa niefinansowe.
- 5) Nadwyżka lub deficyt środków pieniężnych jest to napływ środków pieniężnych netto z działalności operacyjnej minus wypływ środków pieniężnych netto z tytułu inwestycji w aktywa niefinansowe.
- 6) Nabycie netto finansowych aktywów innych niż środki pieniężne są to transakcje związane głównie z nabyciem pomniejszonym o zbycie papierów wartościowych, udzieleniem kredytów i pożyczek pomniejszonym o ich spłatę oraz z innymi operacjami (np. prywatyzacją), w efekcie których zmienia się wartość posiadanych aktywów.
- 7) Zaciągnięcie zobowiązań netto oznacza transakcje związane głównie z emisją papierów wartościowych pomniejszoną o ich wykup, zaciągnięciem kredytów i pożyczek pomniejszonym o ich spłatę oraz z innymi operacjami w efekcie których zmienia się wartość posiadanych zobowiązań.
- 8) Zmiana stanu środków pieniężnych netto jest to nadwyżka lub deficyt środków pieniężnych plus napływ środków pieniężnych netto z działalności finansowej (napływ ten oznacza nabycie netto finansowych aktywów innych niż środki pieniężne minus zaciągnięcie zobowiązań netto). Jest to więc suma środków pieniężnych netto otrzymanych w wyniku bieżących operacji, transakcji dokonywanych na aktywach niefinansowych oraz transakcji na aktywach finansowych innych niż środki pieniężne i zobowiązaniach finansowych.

Klasyfikacja transakcji finansowych (krajowe, zagraniczne) dokonana została według stosowanej w SNA definicji rezydentów kraju, którymi są jednostki, mające siedzibę na ekonomicznym terytorium tego kraju, zaangażowane na tym terytorium w działalność ekonomiczną na znaczną skalę i w okresie czasu zazwyczaj dłuższym niż jeden rok.